

Duits verdwijnt uit het Middelbaar Beroepsonderwijs. Willen we dit echt?

Stap voor stap is het onderwijs in de Duitse taal bij de ROC's steeds verder afgebroken. Een recent onderzoek laat zien dat deze trend, die ongeveer tien jaar geleden zichtbaar werd nog steeds doorgaat. Er zal straks helemaal geen Duits meer wordt gegeven in het MBO, althans wanneer er nu niet wordt ingegrepen. Waarom is dat een catastrofale ontwikkeling?

Iedereen weet dat Duitsland onze belangrijkste handelspartner is. Minder bekend is, dat dit belang elk jaar groter wordt. De Duits-Nederlandse handel genereerde in de eerste helft van 2021 meer dan 97 miljard euro. Dat is ongekend veel. Een kleine twaalf miljard meer dan op hetzelfde moment in het coronajaar 2020 en - belangrijker - ruim een miljard meer dan in de eerste helft van 2019.

Minder bekend is ook, dat het met name voor het uitvoerend vakmanschap – de Mbo'ers in Nederland - van groot belang is, dat ze met Duitse collega's, klanten en opdrachtgevers om kunnen gaan. Engels is dan meestal geen optie. Alleen van Duitse academici mag verwacht worden dat ze die taal voldoende machtig zijn om zakelijke gesprekken te voeren. De Duits - Nederlandse Handelskamer DNHK heeft onderzoek gedaan. Conclusie: we laten vele miljarden liggen doordat onze vakmensen de taal van de bureaus niet beheersen.

In het verleden was het vanzelfsprekend dat Mbo'ers in hun opleiding Duits kregen. En dan geen algemeen Duits, maar Duits in de beroepscontext. Dat is voor de gastheer ander Duits dan dat in de garage of in de logistiek. 18 ROC's hebben dat begrepen. Ze hebben zich verenigd in de Stichting "Duits in de beroepscontext". Samen met het vermaarde Goethe Instituut bieden ze examens aan die in heel Duitsland worden erkend. Dat klinkt heel positief, maar de Stichting heeft onderzoek laten doen naar de positie van Duits en is daarvan erg geschrokken. In de kwalificatiedossiers van het MBO, de documenten waarin staat wat studenten voor hun beroep moeten kennen en kunnen, wordt Duits in een hoog tempo weggeschreven. In dit onderzoek is dat duidelijk te zien. In steeds meer kwalificatiedossiers komt Duits niet langer voor en waar dat nog wel het geval is worden de eisen steeds lager. In de gremia waar deze beslissingen genomen worden is ook het bedrijfsleven vertegenwoordigd. Waarom deze keuzes worden gemaakt is geheel onduidelijk: er is nergens onderbouwd dat het bedrijfsleven Duits nu opeens niet meer belangrijk zou vinden.

Soms wordt ernaar verwezen dat Duits dan in de zogenaamde keuzedelen zou moeten worden ondergebracht. De student zou dan voor Duits kunnen kiezen, althans wanneer Duits in het aanbod van keuzedelen in de betreffende opleiding is opgenomen. Mogelijk is bekend dat er inmiddels meer dan duizend keuzedelen zijn ontwikkeld. Het ziet er naar uit dat Duits daar in de concurrentiestrijd ten onder dreigt te gaan. De Stichting heeft opdracht gegeven voor een vervolgonderzoek. Men wil achterhalen welke mechanismes bepalend zijn voor het aanbod voor keuzedelen in de opleidingen binnen de ROC's. Op voorhand is echter nu al duidelijk dat Duits weinig wordt gekozen. De cijfers laten zien dat de deelname aan het keuzedeel Duits schraal afsteekt bij het verlies van de aantallen studenten die niet langer Duits krijgen omdat het uit het betreffende kwalificatiedossier is weggeschreven. Duits staat zwak, alleen al omdat er geen legitimatie meer is vanuit het bedrijfsleven. Daar is immers geen protest opgegaan toen Duits verdween uit de kwalificatiedossiers.

De bestuurders van de ROC's die lid zijn van deze Stichting hebben besloten om de strijd aan te gaan en te werken aan het herstel van beroepsgericht Duits binnen de leerplannen van de opleidingen. Die strijd kunnen we alleen niet winnen. Alleen met de actieve steun van het bedrijfsleven kunnen de bestuurders van deze ROC's binnen hun eigen scholen overtuigend optreden en ook op landelijk niveau invloed hebben. Bijna alle ROC's die bij de Stichting zijn aangesloten zijn gevestigd in de grensregio. Dat lijkt logisch: daar wordt het economisch belang van Duitsland als handelspartner immers het meeste zichtbaar.

De cijfers van het CBS spreken echter een andere taal: het gaat niet alleen om de grensregio. Nemen we als voorbeeld de toeristische sector. Binnen de dienstensector is naast transport het toerisme de belangrijkste sector. In 2019 trok Nederland 20,1 miljoen toeristen die minimaal één overnachting boekten. Daarvan kwamen 6,1 miljoen bezoekers uit Duitsland, met 30,3 % verreweg het grootste aandeel. In totaal boekten Duitsers 15 miljoen overnachtingen. Bijna de helft van deze overnachtingen wordt doorgebracht aan de Nederlandse kust. De voorkeur gaat daarbij vooral uit naar huisjes en campings en minder naar hotels en pensions. De provincies Noord-Holland en Zeeland zijn bij de Duitsers het meest populair. In Noord-Holland komt dat niet alleen door de kust, maar ook door Amsterdam. De Duitsers hebben in 2015 in de hoofdstad 1,2 miljoen overnachtingen doorgebracht. Toerisme genereert een belangrijke stroom van inkomsten voor de sectoren detailhandel en horeca die in deze cijfers niet zijn meegenomen. Een vergelijkbare verwevenheid geldt voor de maakindustrie en de logistiek.

Wanneer geëngageerde ROC's en bedrijfsleven nu niet samen optrekken kan in de toekomst niemand meer de telefoon aannemen om Duitse gasten of opdrachtgevers te woord te staan. Voor nadere informatie zijn we als Stichting altijd bereikbaar. We zouden ons verheugen op constructieve steunbetuigingen vanuit de brancheorganisaties die in het verband van VNO/NCW en MBK Nederland met elkaar overleggen.

Stichting Duits in de Beroepscontext (www.duitsmbo.nl)

Nadere informatie:

Luud Bochem

info@luudbochem.nl

of: lambert.teerling@gmail.com